

Sygn. akt: III AUa 1884/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak (spr.)

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSA Iwona Szybka

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 9 listopada 2012 r., sygn. akt: VIII U 3254/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1884/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 9 listopada 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie J. S. od decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 2 sierpnia 2012 roku, którą to decyzją organ rentowy odmówił J. S. prawa do emerytury, wskazując, że wnioskodawca nie udokumentował rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem ustalania prawa do emerytury, oraz nie udowodnił do dnia 1 stycznia 1999 roku wymaganego 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. S. urodził się w dniu (...)roku.

W dniu 25 lipca 2012 roku złożył wniosek o emeryturę.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca ma udokumentowany staż sumaryczny wynoszący 29 lat 1 miesiąc i 9 dni, w tym 28 lat 3 miesiące i 29 dni okresów składkowych oraz 9 miesięcy i 10 dni okresów nieskładkowych.

Od dnia 1 lipca 1987 roku wnioskodawca pozostaje w stosunku pracy ze Spółdzielnią Pracy (...) w Ł..

Do dnia 9 listopada 2012 roku tj. do dnia zamknięcia rozprawy, stosunek pracy nie został rozwiązany.

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Sąd oddalił wniosek wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: G. S., K. K., T. P., A. P., M. K. i R. S. oraz z przesłuchania wnioskodawcy na okoliczność charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w okresie od dnia 5 września 1974 roku do dnia 31 marca 1987 roku, w szczególności rodzaju wykonywanych prac, a także czy w tym okresie wnioskodawca świadczył pracę w warunkach szczególnych, gdyż przesłanki określone do uzyskania prawa do emerytury muszą być spełnione kumulatywnie. Skoro więc wnioskodawca nie spełnił jednej z przesłanek - nie rozwiązał stosunku pracy, w ocenie Sądu bezprzedmiotowym jest badanie czy posiada odpowiedni staż pracy w szczególnych warunkach. Przeprowadzenie powyższego dowodu spowodowałoby jedynie niepotrzebne przedłużenie postępowania, a pozostawałoby bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153 poz. 1227, z późn. zm.) oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.) uznał odwołanie ubezpieczonego za nieuzasadnione, bowiem z zdaniem Sądu pierwszej instancji brak kumulatywnego spełnienia wszystkich koniecznych warunków do nabycia żądanego świadczenia powoduje, że prawo do emerytury w oparciu o art. 184 powołanej ustawy, nie przysługuje. W związku z tym, że wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy ani przed wydaniem zaskarżonej decyzji, ani na dzień wydania decyzji, ani nawet do dnia zamknięcia rozprawy, bez znaczenia w ocenie Sądu pozostaje kwestia sporna - okresu pracy w warunkach szczególnych.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją wnioskodawca zarzucając brak rozpatrzenia sprawy w zakresie dotyczącym spełnienia przez niego przesłanki 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych tj nierozpatrzenie sprawy co do istoty i tym samym naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust 1 Rozp. RM z dnia 7.02.1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i zwrot kosztów związanych z niniejszą apelacją w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych prawem.

W ocenie skarżącego fakt braku spełnienia przez wnioskodawcę warunku rozwiązania umowy o pracę dla nabycia prawa do emerytury nie zwalania Sądu od obowiązku zbadania zaistnienia drugiej kwestionowanej przez ZUS przesłanki, a mianowicie ustalenia czy świadczył on pracę w warunkach szkodliwych w okresie czasu od 5.09.1974r do 31.03.1987r pracując w (...) w Ł..

Ustalenie przez Sąd spełnienia tej przesłanki do nabycia prawa do emerytury pozwoliłoby by wnioskodawcy w przyszłości nabyć prawo do emerytury na wyżej wskazanej podstawie prawnej, w przypadku utraty pracy w związku z rozwiązaniem umowy o pracę.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna.

W niniejszej sprawie, zagadnieniem istotnym dla oceny zasadności odmowy przyznania wnioskodawcy przez organ rentowy prawa do emerytury w oparciu o treść art. 32 w zw. z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153 poz. 1227 z późn. zm.) jest kwestia spełnienia - poza innymi wymaganymi - przesłankami 15 - letniego stażu pracy w warunkach szczególnych oraz wymogu rozwiązania przez wnioskodawcę stosunku pracy, który to wymóg obowiązywał w stanie prawnym do 31 grudnia 2012 roku. Przepis art. 184 w/w ustawy w sposób odrębny i szczególny uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy - 1 stycznia 1999 r., legitymowali się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy, gwarantując im prawo do nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Dodatkowo prawo do świadczenia obwarowano warunkiem nieprzystąpienia przez ubezpieczonego do otwartego funduszu emerytalnego oraz koniecznością rozwiązania stosunku pracy.

Wprawdzie od 1 stycznia 2013 roku ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2012.637) zniesiono wymóg rozwiązania stosunku pracy jako przesłanki nabycia prawa do emerytury z art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych to jednak sądowa kontrola legalności decyzji co do zasady powinna dotyczyć stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Sąd Apelacyjny ma na względzie, że z art. 316 § 1 k.p.c. wynika ogólna zasada obowiązująca w postępowaniu cywilnym, zgodnie z którą podstawą rozstrzygnięcia roszczenia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Jednakże na gruncie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, reguła ta doznaje weryfikacji z tego względu, że postępowanie sądowe w tych sprawach wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zastępuje pozew. Postępowanie to ma zatem charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem wydanej decyzji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że zasada ta nie ma charakteru absolutnego. Ma ona bowiem uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do art. 316 § 1 k.p.c. wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziłoby do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe. Niebezpieczeństwa takiego nie ma w sytuacji, kiedy spełnienie się ostatecznie z przesłanek prawa do świadczenia w trakcie postępowania sądowego jest oczywiste i niekwestionowane przez organ rentowy (zob. między innymi wyroki z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97, OSNAPiUS 1999, Nr 5, poz. 181; z dnia 20 maja 2004 r., II UK 395/03, OSNP 2005, Nr 3, poz. 43; z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 152/04, OSNP 2005, Nr 17, poz. 273; z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 25/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 293). Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy. Jeśli powyższe wymaganie zostanie spełnione po wydaniu decyzji - w trakcie postępowania odwoławczego przed sądem - nie ma przeszkód, aby sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97, OSNP 1999 r. Nr 5, poz. 181).

W niniejszej sprawie w chwili wydania decyzji ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy jak i nie legitymował odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych, bowiem sporny okres pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa ubezpieczony wykazywał na podstawie świadectwa pracy wystawionego przez Archiwum Zakładowe, które nie jest uprawnione do wystawienia takiego świadectwa potwierdzającego pracę w warunkach szczególnych.

Niespełnienie przez pracownika ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. W związku z tym wydanie decyzji odmownej następuje również wtedy, gdy pracownik nie spełnia chociażby jednego z ustawowych warunków niezbędnych do przyznania świadczenia. Powyższy pogląd znajduje potwierdzenie w wykładni zawartej w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 15 grudnia 2000 r. (II UKN 147/00 OSNP 2002/16/389) stwierdził, iż istota decyzji organu rentowego polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia (lub o jego wysokości) jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo. Stąd też nie jest możliwe rozstrzyganie tylko o wymaganym stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w sytuacji, w której poza tą przesłanką nie są spełnione inne warunki, których dopiero kumulatywne wystąpienie skutkuje nabyciem prawa do dochodzonego świadczenia. Postępowanie sądowe ma

natomiast zweryfikować poprawność zaskarżonej decyzji w zakresie uprawnień emerytalnych, a nie ziszczenia się wybiórczych przesłanek, które bez wystąpienia pozostałych nie uprawniają do przyznania wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, po ustaleniu, że wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, nie był zobowiązany w wyroku oddalającym odwołanie, ustalać ziszczenia się pozostałych przesłanek wymaganych do prawa do świadczenia, albowiem wynik tych ustaleń i tak nie miałyby znaczenia przy ocenie prawa do konkretnego świadczenia jako całości. Zatem wyraźnego podkreślenia wymaga, że skoro ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy, to nie mógł w dacie wydania zaskarżonej decyzji nabyć uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 w/w ustawy. Zgodnie bowiem z art. 100 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia wszystkich przesłanek wymaganych do jego nabycia. Przesłanki ustalenia prawa do emerytury - wedle art. 184 ustawy - muszą być spełnione łącznie i brak co najmniej jednego z wymaganych warunków, w tym przypadku, rozwiązania stosunku pracy, skutecznie wyłącza możliwość zaspokojenia roszczenia ubezpieczonego, co trafnie wywiódł w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy.

W związku z tym skoro ubezpieczony i tak nie uzyskałby uprawnień emerytalnych, to badanie pozostałych przesłanek warunkujących przyznanie skarżącemu wnioskowanej emerytury w tym szczególności badania spornego okresu pracy w warunkach szczególnych, nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszego postępowania, a badanie ich czysto teoretycznie i rozstrzyganie jedynie o poszczególnych warunkach nabycia prawa do emerytury zamiast rozstrzygnięcia o samym prawie do świadczenia jest niedopuszczalne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny podkreśla, że w związku ze zmianą stanu prawnego od 1 stycznia 2013 roku ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2012.637), którą zniesiono wymóg rozwiązania stosunku pracy jako przesłanki nabycia prawa do emerytury z art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezależnie od pozostawania w zatrudnieniu, ubezpieczony może złożyć ponowny wniosek o emeryturę z art. 184 w/w ustawy i dowodzić spełnienia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych, którą to kwestia nie mogła być przedmiotem ustaleń i rozstrzygnięcia Sądu pierwszej i drugiej instancji z uwagi na reżim prawny obowiązujący w dacie wydania decyzji ZUS.

Powyższe względy spowodowały, iż nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji .